UNA LLARGA POSTGUERRA; ONDARA CAP AL 1722

Algunos estudis a la Marina Alta han posat de manifest les greus repercusions que va tindre la guerra de Succesió a la nostra Comarca. Sobre tot tenint en conter que Joan Baptiste Basset cap de l'austracisme valencià obtingué un dels majors suports en Dénia i la seua comarca. La guerra entre els Austracistes i el partit Borbònic, va donar lloc a la victoria d'aquets últims cap al 1708, poc després de la derrota d'Almansa el 25 d'abril de 1707. Catalunya encara resistiria fins el 1714 a les tropes borbóniques.

En aquest context de guerra gairabé Internacional, la nostra Comarca i Ondara també, fou zona de trafec dels ejercits de distints països, en moltes ocasions estrangers i fins i tot mercenaris. Hagué enfrentaments armats, com en quasi totes les guerres represions, en aquest cas als partidaris austracistes, els derrotats. A la vegada hi hagué una extensió d'enfermetats propagades moltes vegades pels ejercits, que causaven encara mes baixes a la població civil. Aparegueren els primers sintomes de bandolerisme postbélic a la zona, doncs els ejercits derrotats es disolgueren i en alguns casos s'emboscaven i aprofitaven eixa cojuntura per a poder sobreviure.

Les autoritats polítiques d'Ondara foren ara proborbòniques. Anomenades la majoria de les voltes per les noves autoritats militars i recolçades a començaments de la decada del 1720, mes de 12 anys després d'acabar la guerra, per un fort contingent del exèrcit estacionat a la Comarca, cifrable en més de 1.500 soldats. Tot feía pensar que la Comarca estava pacificada, però no era així.

En 1722, es D. Luis Riggio, y Branciforti, Saladino, y Colona, Principe de Campo-Florido, de la ciudad de Yachi, de San Antonio, y San Phelipe de la Cadena, Duque de Valverde, Marques de la Ginestra, Barón de Regali, de Vatticani, y del Conde Raneri: Señor de los Lugares de los Bonacursos, Consolación, Santa Lucia, Triza, y el Pisano, Cavallero del Orden de Calatrava: Comendador en la de Santiago de la Encomienda de San Calogero en el Reyno de Sicilia; y Governador, y Capitan General del Exercito, y Reyno de Valencia en interin, con el mando militar del de Murcia, &c. De lo que es deduix que la màxima autoritat militar en territori valencià es un italià, més concretament del Sud, pertanyent a les hores al regne de les 2 Sicilies a on els reis eren de la Casa dels Borbons també. Això es una mostra de com encara en 1722 els llocs de responsabilitat i de poder eren ocupats per gent de confiança del rei Felipe V, quasi mai valencians, havien segut els perdedors, i això per molts anys. (1).

En aquest any D. Luis Riggio, y Branciforti, Saladino,... es feia ressò de la petició de suministre d'armes que li feien els Batlles i Regidors del Atjuntament d'Ondara. Pareix ser que les autoritats d'Ondara no les tenien totes amb ells, no es sentien molt segurs en als seus carrecs. A pesar de que encara existia un fort contingent del exercit per a defensarlos, i que el us i tinença d'armes estava prohibit desde finals del s. XVII i sobre tot en repetides Pragmàtiques publicades en terres valencianes a principis del segle XVIII, algunes després de la guerra de Successió.

La carta a on contestà el Cap. General está impresa per lo que es de previndre que es dirigia a diversos pobles valencians que sufrien les mateixes circunstancies que Ondara, entre altres una gran impopularitat de las noves autoritats.

Els Batlles i Regidors d'Ondara exposaren les necesitats que tenien de auto protegirse i per tant d'armarse, com a motius aduien lo següent; «Los robos, incluso insultos, que por la gente ociosa, y de mala vida suele cometerse... A fin de guardar su término, perseguir a los malhechores... y mejor administración de Justicia». Acas no eren aquests perseguits alguns soldats, molts d'ells refugiats i pertanyents al exercit deerrotat, inclus alguns veins de la Comarca? Marginats per les mateixes circunstancies de postguerra. Tot fa pensar que no serien pocs, en una comarca muntanyenca i que donava posibilitats de amagarse.

Per a reprimir a aquets i acabar amb ells a les autoritats d'Ondar els van concedir 8 escopetes que foren guardades al Atjuntament. Sols podien ser utilitzades per aquells i per les persones mes afectes a su Magestad Felipe V. A més a més deurien ser custodiades amb fortes mesures de seguritat, doncs com hem dit, el ús d'armes entre la població civil estava molt controlada.

Fou certament una guerra perjudicial per als valencians en general, pitjor foren les conseqüencies polítiques i Ondara no es va escapar d'aquests esdeveniments. No sabem el que va pasar després amb el ús d'aquestes armes. Molt llimitat esta lo que coneixem de les conseqüències d'aquesta guerra perque poc es lo que es conserva al Arxiu Històric Municipal d'Ondara. Hi ha que sufrit multitut d circunstàncies adverses sobre tot en èpoques de guerra. Per posar un sol eixemple: «quizás habrán desaparecido entre otros muchísimos documentos durante la guerra de Independencia (o guerra del Francés), pues no pocas veces la Sala Capitular, donde se custodia el Archivo, fue el alojamiento o cuartel de las tropas francesas» (2). Pareix ser que poc els importava als francesos fer de mal be la nostra historia.

TONI ESTARCA I CATALA

(1) Arxiu Historic Municipal D'Ondara, Circular de Don Luis Riggio y Branciforti... 1722.
(2) A.H.M.O. Interrogatorio para nuevos reglamentos, Ondara 1833.